

musik

BIBLIOTEKSNYTT

- ♪ Hajar, älgar och guldfiskar vid Glafsforden
- ♪ Musiknoter i punktskrift
- ♪ Pling & plong i Antwerpen
- ♪ Äntligen, säger Christina!
- ♪ För mig är musik som ett nikotin!
- ♪ A new generation of readers

25:-

nr.3-4
2014

KALENDARIUM 2015

Game of Tones, årsmöte och kursdag i Stockholm 19–20 mars 2015 (läs mer på s. 20)

IAML-konferens i New York 21–26 juni 2015

Nordisk/baltisk konferens på Rockheim i Trondheim 22–23 oktober 2015 (läs mer på s. 20)

Plantin-Moretus-museet i Antwerpen (Boktryckarmuseum). Inte bara ett centrum för spridandet av nya tankar och ideer. Ett inkomstbringande arbete av skåpet att döma. Foto Ingrid Boström. Läs mer på s. 4. Omslaget: Foto på tidigare elev från Lilla akademien. Foto Rickard Westman. Läs mer på s. 14.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet, Redaktörens ruta	14	A new generation of readers
4	Pling & pling i Antwerpen	16	Musiknoter i punktskrift, Musikforskning idag 2014
7	Anna Lena Holm 1942–2014	17	Hajar, älgar och guldfiskar vid Glafsforden
8	För mig är musik som ett nikotin!	20	Tillfällighetsmusik i Östersjöområdet 1500-1700-tal, Game of Tones, Nordisk/baltisk konferens
9	Om visor och för singer/songwriters		
10	Äntligen, säger Christina!		
12	Rapphöns, Brahms och kling-klang		

Layout Sara Lind

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteks-föreningen, svenska sektionen av IAML, International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Lena Nettelbladt
Musik- och teaterbiblioteket Box 16326
103 26 Stockholm
08-519 554 10 lena.nettelbladt@muslib.se
Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 300:-, institutioner 500:-, veteraner,
studerande, arbetslösa 150:-
Plusgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com

Kära kollegor

Välkomna till ett återigen fullspäckat nummer av Musikbiblioteksnytt!

Efter en otroligt härlig sommar har nu höstens lugn börjat lägga sig men i minnet har vi fortfarande en inspirerande konferens i Antwerpen. Som vanligt var det många sessioner och ibland svårt att välja vilken man skulle gå på och i pauserna och på kvällarna var det mycket prat med kollegor. De här mötesplatserna är otroligt viktiga för oss alla, att vara musikbibliotekarie är en ganska ensam syssla periodvis och därför behöver vi ses för att dela våra glädjemen och problem. Precis de orden har jag just skrivit i den ansökan om bidrag som är inskickad till Kulturrådet. Vi hoppas att vi även i år har turen med oss och får bidrag från Kulturrådet. Detta bidrag gör att vi kan dela ut stipendier som kanske ger just dig möjlighet att åka på den internationella konferensen som 2015 äger rum i New York!

Mycket spännande planeras för SMBF även det här året, och siktet är även ställt till nästa år då vi planerar att ha en Nordisk – Baltisk konferens i Trondheim

Foto: Ingemar Jobansson

på Rockheim med tema populärmusik. Denna konferens blir för alla olika sorters bibliotek – musikhögskolor, folkbibliotek, specialbibliotek. Något som redan hänt är kursen Music in Digital Libraries and Arcives som Pia Shekhter ordande i Göteborg. Jürgen Diet från Bayerische Staatsbibliothek i München var lärare. Kursen hade 19 deltagare

varav tre från Norge. Pia har skrivit en sammanfattning bit.ly/1qdu37X

Ha nu en fortsatt skön höst och njut av Musikbiblioteksnytt! Och eftersom detta är ett sammanslaget nummer 3–4 så ber jag att få önska er alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År!

Birgitta

Redaktörens ruta

Äntligen, säger Christina Koch om den digitaliserade musikalkatalogen på Kungliga biblioteket. Äntligen säger jag också för att detta nummer nu är klart. Det blir ett sammanslaget nummer 3–4. Hösten är redan långt framskriden men en del av innehållet kan kanske få er att minnas både försommar och sommar.

Musik- och teaterbiblioteket hade besök av kompositören Thomas Lindahl i maj. Kia Hedell skriver om konferensen Musikforskning idag som hölls i Växjö i juni. Ingrid Boström fick Svenska musikbiblioteksförningens resestipendium till IAML-konferensen i Antwerpen och

hon skriver om sitt besök där i juli. Temat barn, musik och bibliotek fortsätter i detta nummer med två artiklar. Det är Anna Håkanson Scott som skriver om punktnotskrifter för barn och Ruth Tatlow, lärare och musikforskare, som skriver hur hon entusiasmerar sina elever för studier på musikbiblioteket.

Birgitte Horne Jensen minns Anna Lena Holm, en kär kollega och vän som gick bort i januari. Karin Engström och Anna-Karin Skansen bjöd in musikhögskolebibliotekarier till en trevlig träff på Musikhögskolan Ingesund i Arvika i juni och jag och Inger Jullander rapporterar från den. Dessutom kan du läsa om en

databas för tillfällighetsmusik, om digitaliseringen av Svensk musiktidning och Jan Olof Rudéns beskrivning av en den nya tidskriften Viser/Visor.

Nöjsam läsning, God Jul och Gott Nytt år önskar

Lena

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com
www.smbf.nu
musikbiblioteksforum@listserv.kb.se
www.facebook.com/ (Musikbiblioteksförningen)

Find us on
Facebook

Pling & plong i Antwerpen

||| Ingrid Boström, Borås stadsbibliotek, text & foto

Vad har Belgien som inte vi har? Massor. Och en massa som är helt fantastiskt! Bland annat en historia som under några århundraden gjorde de områden som

idag omfattar Belgien och Holland, de "låga landen" till världsledande på många områden. Ett exempel är det som skulle bli demokrati som vi känner det. I Plantin-museet, ett tryckeri

och hantverkarhus från 1600-talet utvecklades boktryckarkonsten samtidigt som dåtidens humanistiska tänkare samlades där. Ett slags Silicon Valley? Ett är klart: Bill Gates och Steve Jobs är inte de första att kunna föra ut information till många. Utan de generationer av läskunniga som blev ett resultat av dåtidens demokrati-ideal hade Gates och Jobs inte haft många att sälja sina produkter till!

En annan sak som hängde med i utgivningssvängen var tryckandet av noter och notböcker. Det var förenat med vissa problem att trycka noter jämfört med böcker, men man lärde sig snart. Resultatet såg vi på flera museer och bibliotek. Det var självklart mest sakral musik, men även en del scenisk musik. Mångfaldigandet av noter gjorde att man nu kunde musicera i hemmen (de

“ “ Mångfaldigandet av noter gjorde att man nu kunde musicera i hemmen (de välbärgade) på ett helt annat sätt än tidigare.

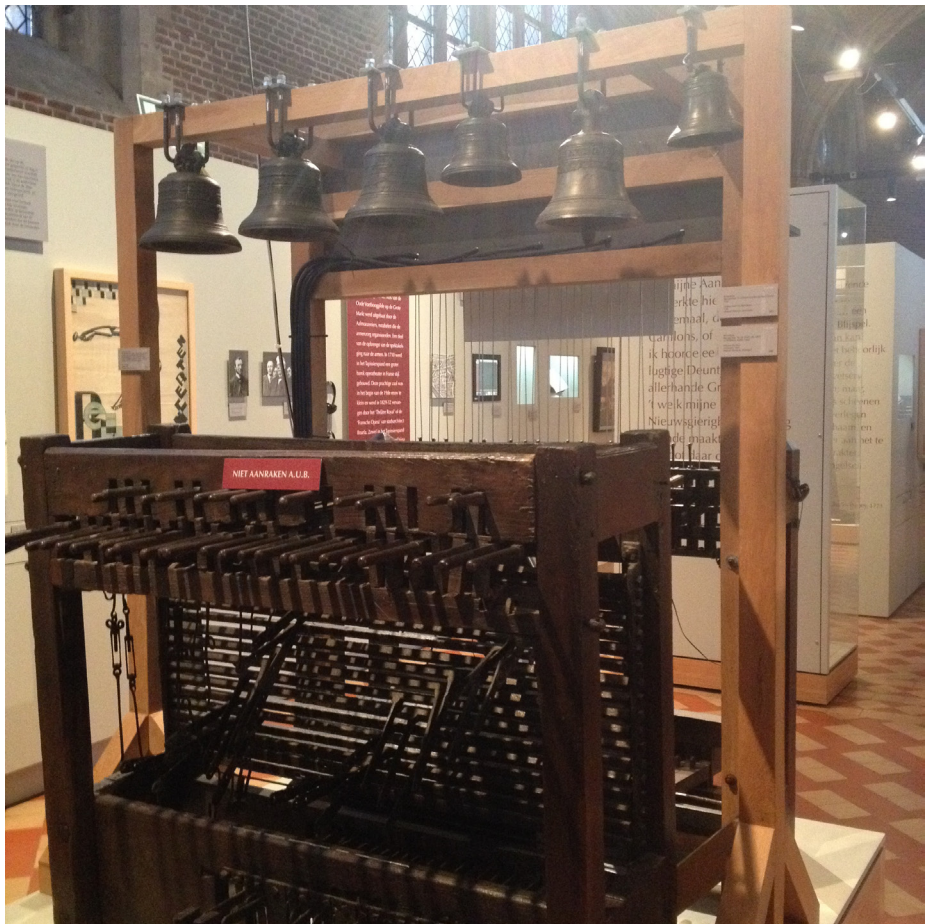
välbärgade) på ett helt annat sätt än tidigare. Med små samlingar av hymner och psalmer (föregångare till våra psalmböcker) behövde man inte längre vara helt beroende av minnet.

Det flamländska Heritagelibrary, vet inte riktigt hur man ska översätta det. Ett Kungliga biblioteket men med bara svenskt material? Där sparas i princip allt som har någon anknytning till det flamländska. Denna del av biblioteket är deras utställningslokal. Den byggdes för att få plats med en donation. I höst ska de ställa ut heliga skrifter från Islam, Judendomen och Kristendomen där. Vågat! Bland annat har de haft många diskussioner med företrädare för de olika religionerna om de ska få skriva ut gudsnamnet!

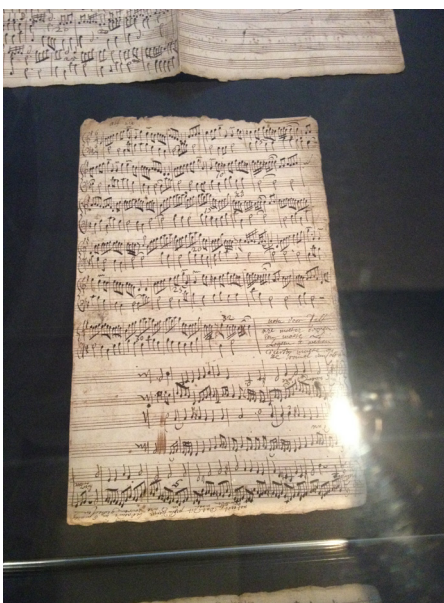
Ingrid Boström fick Svenska musikbiblioteksförningens resestipendium till den internationella musikbibliotekskonferensen IAML i Antwerpen. Här berättar hon om musik och sevärigheter som hon fick ta del av under konferensveckan.

Klockspel att spelas med knytnävarna.

Det plingar och plongar

Ett resultat av att vara världsledande på handel var naturligtvis att man skapade väldiga förmögenheter i landet. De riktigt rika hade, som alla människor, ett behov av att skryta med sina tillgångar och många hus i Antwerpen var väldigt överdådiga, både vad gäller arkitektur

Noter, handskrift, till klockspel. De första klockspelen var automatiska med en trumma med piggar på som smäckte till en hävarm som slog i rätt klocka. (Jag minns min barndoms speldosor i smyckeskrin.) Senare ersatte man den automatiska trumman med ett rudimentärt keyboard med pinnar i stället för tangenter. Man slog med knytnävarna på dessa pinnar. Fördelen med detta var att man fick ett mer levande ljud än det lätt stela ljudet som kan bli i automatisk musik. Men naturligtvis att repertoaren blev oändligt mycket större. Klockspelen idag i olika torn i Antwerpen spelar melodier som inte sällan är runt 90 sekunder.

och inredning. När det fanns ytterligare pengar att spendera utvecklade man klockspelen i både kyrkliga och andra torn. Det plingar och plongar nästan varje kvart var man än är i Antwerpens gamla delar. Och det är inget osystematiskt kling-klongande, nej det är små melodisnuttar på kanske 90 sekunder. Jag tyckte det var trevligt, men några i församlingen tyckte att ljudbilden redan var fullproppad. Å andra sidan hade man bra koll på tiden tack vare klockspelen.

Kyrkorna var en annan miljö där det lönade sig att visa upp sitt överdåd, för dit var ju både hög och låg tvungna att komma. Jag har aldrig sett så mycket silver på ett och samma ställe som i Vårfrukyrkan (Katedralen kallad)! Och när silverlystnaden var mättad kunde man satsa på att bygga orglar. Under en period fanns där fyra (4!) orglar var och en med tillhörande kantorstjänst. Idag finns två, varav en från 1700-talet och en nybyggd barockorgel från Metzler

från början av 1990-talet. Den sitter högt upp på väggen och under den finns en triptyk av Rubens! Vi som gjorde stadsrundtur i Antwerpen fick höra en konsert på den orgeln innan man öppnade kyrkan för besökare. Organisten spelade flamländsk musik från 1600-talet och framåt, och det var naturligtvis helt underbart! Kan ni tänka er att börja dagen på ett bättre sätt?

Stadens ljud

Några av oss hade turen att bli bjudna på en cembalokonsert. Vi fick höra flamländsk musik spelad på en cembalo från 1730-talet så ögonen tårades på oss. Museet där cembalon står heter "Stadens ljud" och det lilla museet ska ni besöka om ni så ska pilgrimsvandra dit! Där fanns bara instrument som använts i Antwerpen. Man vet alltså vilka som spelat på dem och ibland vad. Där kunde vi lyssna till olika klockspelsmelodier och se noter till de klockspel som spelades med knytnävarna. Nej, man slog inte direkt på klockorna utan på ett

På Heritage library finns en handskrift med underskriften Orlando. De var ganska säkra på att det är Orlando di Lasso!

slags keyboard bestående av tråpinnar där vi idag har tangenter. Fina filmsnuttar visade hur. Soundet har fått en revival idag i och med Harry Potter-filmerna. Nu ska det pling-plonga till och med i naturfilmernas bakgrundsmusik! Det fanns mycket att se och lyssna på i museet, och kommer jag någon gång tillbaka till Antwerpen ska jag se resten.

Guiden i "Stadens ljud" var museets chef och det han ansåg vara huvudattraktionen var Cesar Francks orgel. Den hade hamnat i Antwerpen av en slump efter Francks död då hans änka hade sålt den. Den står i museet utan pipor, så det blev ju lite platt kanske. Men lite kul också.

Flamländsk musik

Jag tror att det under konferensens alla olika musikevenemang i princip bara

spelades flamländsk musik. En duktig tenor sjöng med bravur visor från första världskriget och den flamländska symfoniorkestern spelade nutida kompositioner för piano/oboe och orkester. Vi fick avnjuta en kvällskonsert i en kyrkolokal med violin och cembalo/piano. Violinisten använde två violiner, en från 1650-talet den andra från 1690-talet. Det gör det hela lite extra spännande och jag tänkte "bara du inte tappar den i golvet!". (Själv var jag inte med på invigningen, men även då spelades det. Antagligen flamländskt.)

I Antwerpen finns idag 178 olika nationaliteter och självklart har de olika musiktraditioner. Nu försöker man bevara den flamländska musiken och framför allt den från den egna staden, innan den dränks i det nya, oftast utländska, som de flesta lyssnar på idag.

Jag ser framför mig en ganska kaotisk framtid där de icke-etniska flamländarna/belgarna kommer att kräva att även

“ “ Nu ska det pling-plonga till och med i naturfilmernas bakgrundsmusik!

deras musik och kultur ska bevaras som antwerpisk/flamländsk, eller åtminstone belgisk. Men hur det än blir med den saken, kan man vila tryggt i vetskapen att biblioteken tagit sitt ansvar och bevarat mycket av den äldre flamländska musiken!

Anna Lena Holm

1942–2014

||| Birgitte Horne Jensen, kollega från Musik- och teaterbiblioteket

Anna Lena Holm vid kaffebordet Musik- och teaterbiblioteket på Torsgatan. Foto Marina Demina, kollega

Nu har det redan gått lång tid sedan Anna Lena avled i januari. Men hon är inte en människa som bara försvinner.

Inom musikbiblioteksväsendet har hon lämnat många spår efter sig och hennes musikvetenskapliga gärning har ju belysts på flera andra ställen, så jag nämner inga detaljer om den. Alla som har haft professionell kontakt med Anna Lena har vetat att de kunde lita på hennes noggrannhet och stora professionalism. Hon var otroligt flitig och fokuserad på arbetet och älskade verkligen materialet i raritetssamlingen med handskrifterna

och de tidiga trycken. Man såg det på det mjuka sättet hon handskades med dem. Hennes professionalism kom även klart fram, då hon blev sjuk och efter flera alvarliga operationer kom tillbaka och deklarerade att hon inte bara var cancerpatient utan var en bibliotekarie som råkade ha cancer. Det var arbetet som var det viktigaste.

Hon var en mycket social och omtänksam människa och hon gjorde inte sin sjukdom till något svårt för oss kolleger och det var förstås hon som höll reda på allas födelsedagar så att de blev firade vid eftermiddagsfikat.

Anna Lena var estet och hade en förmåga att alltid ha vackert omkring sig med krukväxter och blommor i sitt arbetsrum. Under en period av interna flyttningar var hennes ”kontor” en hörna i sammanträdesrummet med bokhyllor som väggar och så fort hon hade flyttat dit, såg det lika trevligt ut som i hennes vanliga rum.

Anna Lena hade ett uttalat humoristiskt sinne och hon gillade att clowna med totalt nollställt ansikte som gjorde både personalfester och vardagliga situationer roliga. Hennes musikaliska glansnummer var en av Nattens drottningens arior ur *Trollflöjten*, till eget pianoackompanjement och sjungen lite falskt så att man kom att tänka på Florence Foster Jenkins – bara med den skillnaden att Anna Lena var mycket musikalisk.

Hon hade ju dessutom ett liv utanför biblioteket, vilket man inte minst märkte vid den minneshögtid som familjen arrangerade några månader efter hennes död och där gamla vänner från hennes körliv och andra områden utanför bibliotekslivet berättade minnen om henne.

Personligen saknar jag Anna Lena som en god vän.

Red. Anm. Efter studier i musikvetenskap för Ingemar Bengtsson i Uppsala, började Anna Lena Holm på dåvarande Musikaliska akademiens bibliotek. Hon arbetade med RISM-projektet (*Répertoire international des sources musicales*) och förtecknade noter utkomna före 1800. Hon blev kvar på biblioteket som raritetsbibliotekarie i 40 år.

För mig är musik som ett nikotin!

||| Lena Nettelbladt, text & foto

Thomas Lindahl kan inte låta bli att omforma saker till musik.

Imaj kom Thomas Lindahl till Musik- och teaterbiblioteket för att berätta om hur det är att vara film- och teatermusikkompositör. Vi fick vara med om en magisk kväll med många filmklipp och roliga kommentarer. Han började med att spela en bit ur musiken till *När lammen tystnar* som ett exempel på den nya tidens musik, en ”ingenting”-musik. Musiken ligger som luft till bilderna.

– Jag vill förvandla filmen till musik. För mig är musiken som en sjukdom. Jag kan inte låta bli att omforma saker till musik.

Thomas Lindahl föddes 1953 i Malmö. Han har studerat komposition och musikvetenskap och har gjort musik till teater, film, TV, balett och pantomim. Mest känd blev han kanske för musiken till filmen *Åke och hans värld*. Filmen kom 1984 i regi av Allan Edwall och den bygger på en barndomsskildring av Bertil Malmberg från 1924.

– När jag började göra filmmusik var det ingen som ville göra filmmusik, säger Thomas.

Han har även gjort musik till TV-serien *Dårfinckar och dånickar*, julkalendern *Sunes jul*, filmerna *Pistvakt* och *Jönssonligans största kupp* och till flera operor.

““ Det är väldigt viktigt att fånga karaktären – inte lika viktigt att vara musealt korrekt i sitt musikval. Man kan påstå saker med filmmusik.

– Jag älskar att göra musik till kostymrullar, säger Thomas, men man gör sällan kostymfilmer i Sverige. En kostymfilm han har gjort musik till är TV-serien *Herr von Hancken* som bygger på en bok av Hjalmar Bergman. Thomas visar oss

några minuter av filmen. Musiken till bilderna är klezmerinspirerad. Många kanske blir förvånade över valet av klezmer, men det kunde mycket väl ha låtit som klezmer på 1800-talet! Regissören Rumle Hammerich ville ha just den musiken från början. Först provade vi med Radiosymfonikerna innan vi valde alternativet med klezmerband. Det som man uppfattar direkt som en signal ska man använda! Det är väldigt viktigt att fånga karaktären – inte lika viktigt att vara musealt korrekt i sitt musikval. Man kan påstå saker med filmmusik. Rimskij Korsakov påstod att han kunde ge sin hemadress med musik! Musiken har en manipulativ kraft. Med musik bygger jag upp en trovärdighet för filmen.

Julkalendrar

– Jag har gjort mycket musik för barn, till exempel tre julkalendrar. En julkalender är en stor apparat som håller på i ett och ett halvt år. Man jobbar som i en industri och känner sig som en kamrer i ett system. Halva budgeten satsas på avsnitt ett!

Vi får se en bit ur julkalendern *Julens hjältar* som handlar om en julhund, spelad av Jonas Karlsson.

– Du får inte ha en sångbar melodi i början, var instruktionen jag fick till en julkalender. Gå hem och gör något annorlunda. Enda kravet är att du ska

ha med en celesta som ska låta som ett klockspel. Men vi fick vårt straff. Barnen försökte sjunga ändå. Behovet av att sjunga är starkt.

– När de börjar filma eller repetera är det kört för en sån som jag. Då går det inte att ändra något i musiken. När man gör en julkalender är det oändliga tagningar från 7 på morgon till 7 på kvällen. Regissörer är mycket känsliga för det här med munrörelser. Det är bara barn som kan klara att dubba i efterhand eftersom barn är så repetitiva.

Inbyggt klassperspektiv

Vi får se en bit ur filmen *Pistvakt*.

– Att försöka vara rolig i filmmusik är det svåraste. Rolig film är mycket jobbigare och tar längre tid. I filmen *Pistvakt* använde vi en symfoniorkester som spelade vilda västern-musik från 60-talet med spanska rytmer. Låna inte – det är mesigt. Ta! Jag tror inte på realism. Jag tror på teatralitet, jag tror på att gestalta. Allt filmande är subjektivt. Filmmusik måste vara snabbt avläsbar, vara personlig och ha karaktär! Film är alltid upp till bevis!

– Filibranschen är en orolig bransch. Där finns en nervositet. Tonsättarna får ofta sparken. Det är ibland 3–4 kompositörer per film.

– Det finns ett inbyggt klassperspektiv där film är underklass och teater är medelklass och opera är överklass.

Opera och teater

– 1993 gjorde jag min första opera – *Alice i Underlandet*. Operan *Natt i februari* gjorde jag 1995 till Staffan Göthes barnpjäs från 1972.

– Jag förslög för regissören ar Lars Rudolfsson att jag skulle göra musiken till Dario Fos *Inte alla tjuvar kommer att stjåla* och han tyckte att det var ett bra förslag. Det är en opera buffa. Den skrev sig själv. Pennan bara rörde sig. Humorn var min ledsagare.

Den blev bra och fick fina recensioner och gick 66 gånger i Malmö. Skolklasserna som såg premiären på Ystad teater skrattade. Operan är nära stumfilmen i gestiken. All psykologi och all dramatik ligger i musiken. Det är en ensemble på 6 personer. Att göra opera på den tidiga Dario Fo är roligt. Publikerna kan skratta åt ett klassdrama.

– Opera är en väldigt levande konstart som ska ses på scenen. Jag har lekt mig fram i operavärlden. *Min mamma är en drake* gjorde jag på Göteborgsoperan. Ulrika Tenstam hade huvudrollen. Vi gjorde 61 föreställningar. Den bygger

på Pija Lindenbaums historia om Åke. – Jag fick ett samtal från Kungliga operan. ”Vill du göra en opera för stora scenen?” Jag skulle göra *Karlsson på taket*. En stor apparat och en stor orkester. Måttet var en 7-åring på 24:e raden.

“ Jag känner mig själv fri då – fri från vuxenansvar. Jag skriver ganska naivistisk musik.

Svår form för små barn i det stora formatet. Dynamik är kanske ett ganska okänt begrepp för barn av idag. Ju större orkester ju större dynamik, ju tystare kan du spela. Dynamik är ett väldigt viktigt värde. Varför vill man skriva för barn? Jag känner mig själv fri då – fri från vuxenansvar. Jag skriver ganska naivistisk musik.

– Jag började med musik när jag var 12–13 år och jag kan inte sluta. Det är som ett nikotin!

– Nu längtar jag efter att komma nära musiken. Att jobba under långa perspektiv är jag trött på. Jag vill tillbaka till det lilla formatet, till det nära och direkta. Tillbaka till musiken.

Om visor och för singer/ *recension* songwriters

||| Jan Olof Rudén, musikforskare och musikbibliotekarie

Viser/Visor är en ny nordisk tidskrift som riktar sig till visintresserade i Norge, Sverige och Danmark. Huvudredaktionen ligger hos Øyvind Rauset i Norge. För Sverige är Lasse Zachrisson redaktör och för Danmark Kim Ravn-Jensen. Utgivning sker sedan 2013 och är en utvidgning av den ursprungliga tidskriften Viser.no från 2008. För 100 kr inbetalade till PG 664543-6 får du två fullmatade häften.

Underrubriken *Nordisk tidskrift för singer/songwriters* fångar det segment av

populärmusiken som är unplugged röst och gitarr och som i stor utsträckning är en amatörkultur bestående av visångare/låtskrivare och deras publik. Och det finns tillräckligt mycket att avhandla på ett lättillgängligt och väl illustrerat sätt. Häftena är i allmänhet centrerade kring ett ämne. Så belyses i nr 3 (2014) *Jakten på den perfekta gitarren* i flera längre artiklar. Aktualiteter i de nordiska länderna blandas med återblickar på stora personligheter (i nr 3 Alf Prøysen, Monica Zetterlund, Alice Babs) och en fyllig recensionsavdelning av böcker och skivor.

Äntligen, säger Christina!

||| Lena Nettelbladt, text & foto

Krister Persson och Christina Koch är nöjda med att "musikplåten" nu finns tillgänglig.

Christina Koch, musik- och handskriftsbibliotekarie vid Kungliga biblioteket har länge önskat att "musikplåten" skulle bli tillgänglig för besökare. Musikplåten är katalogen med handskrivna eller maskinskrivna katalogkort för Kungliga bibliotekets noter från 1700-talet fram till 1975.

Till Kungliga biblioteket har tryckerier varit skyldiga att skicka ett exemplar av allt de trycker sedan 1661. Det gäller också nottryck. Katalogen står i magasinet nära notmaterialet. Besökarna har fått göra sina beställningar "in blanco" och personalen har gått ner i magasinerna, letat i Musikplåten och sen i samlingen.

Nu är musikaliekatalogen digitaliserad och tillgänglig för alla på internet genom det arbete som IT-specialisterna Kris-

ter Persson och Peter Krantz har gjort. Jag träffade Christina och Krister den 26:e augusti, dagen efter lanseringen av katalogen. Uppmärksamheten var stor, radio och flera tidningar hörde av sig.

Inget märkvärdigt

– Det är inget märkvärdigt vi har gjort, säger Krister. Jag har fotograferat ett antal kort och skrivit av några namn och titlar från de 38 300 korten till ett Excelark. Katalogen omfattar noter med svensk anknytning, det vill säga noter av svenska tonsättare och/eller med svensk text och/eller utgivna på svenska förslag. Vi valde att skanna den alfabetiska katalogen från kort ett till sista kortet.

– OCR-läsning har blivit enklare och vi valde en enklare kvalitet, en billig lösning och en öppen programvara. Jag satt några veckor i somras med två skannrar och en vanlig PC. Från varje kort har jag

antecknat kompositör, arrangör, textförfattare och titel. Man söker i fritext på allt som står på kortet plus det som jag lagt till. Peter gjorde en webbsida.

Speciell KB-handstil

På de handskrivna korten märks den speciella KB-handstilen som användes. KB-anställda fick gå en kurs för att lära sig den raka stilen som föredrogs vid katalogkortskrivning. August Strindberg hade en annorlunda handstil innan han började på KB!

Jag söker lite på måfå i katalogen och hittar snart kort med den raka speciella handstilen, här på en bild av ett kort med en foxtrot *Aj, aj, aj* av Jules Sylvain. En sökning på Sylvain ger 96 träffar, mest på förlaget Ed. Sylvain. I höger-

“ “ Vi kan be användarna om hjälp. Vi frågar "Vad ser du på kortet" och de kan hjälpa oss tyda de handskrivna korten och på det sättet bidra till ökad sökbarhet.

kanten får jag hänvisning till Stig Hansson. Jules Sylvain var en pseudonym för Stig Hansson. Han föddes 1900 i Stockholm och dog 1968 och skrev mängder av schlagers. I katalogen finns 470 träffar på noter av Stig Hansson däribland *Akta dej för mörka nätter*, *De ä min röda da' i da'*, *Sång om syrsor* och *Med en enkel tullipan*.

Exempel på katalogkort skrivna med den speciella KB-handstilen som även August Strindberg fick lära sig.

Ett annat exempel på ett handskrivet kort är *Tre sänger med piano, op. 8* av Elfrida Andréé (1841–1929). Noten är tryckt på Carl Warmuths förlag i Christiania, det vill säga Oslo som hörde till Sverige vid tiden för tryckningen 1881. Elfrida var förutom tonsättare också Sveriges första kvinnliga domkyrkoorganist och även Sveriges första kvinnliga telegrafist.

Det finns ingen beställningsfunktion kopplad till katalogen. Den som vill titta på noterna gör en beställning på en blankett eller via e-post och anger länken till sidan med katalogkortet.

– När jag började på Kungliga biblioteket 1997 frågade jag varför vi inte tog upp musikplåten ur magasinet. Svaret jag fick var att korten endast fanns i ett exemplar och personalen var rädda om korten! Äntligen är denna musikskatt

tillgänglig för alla och det är jag mycket glad för, säger Christina. Kortkatalogen med noter från 1975–1996 har jag katalogiserat i Libris och noterna ligger i magasinet på numerus currens. Personalen har ofta svårt att hitta noterna som hör till den gamla Musikplåten. På kortet kan det stå signum/placering S.1r. Pf. vilket betyder sång 1 röst och pianoforte. Tidigare var det inte heller en utbildad musikbibliotekarie som skötte katalogiseringen vilket fick till följd att informationen på korten är minst sagt varierad.

Stort intresse för noterna

Så småningom hoppas Krister kunna testa så kallad crowd sourcing.

– Vi kan be användarna om hjälp. Vi frågar ”Vad ser du på kortet” och de kan hjälpa oss tyda de handskrivna korten och på det sättet bidra till ökad sökbar-

het. Det finns färdiga, fria programvaror utan licenskostnad som vi kan använda. Vi vet inte hur väl det kommer att slå ut men är nyfikna på att prova.

Hur går det med intresset för noterna på Kungliga biblioteket?

– Jag får mängder med frågor på katalogen, så gott som dagligen. Det tyder ju på att det finns ett stort intresse, avslutar Christina.

musikkatalogen.kb.se

Musik- och teaterbiblioteket har också digitaliserat sin gamla kortkatalog. David Jansson skriver om det projektet i Musikbiblioteksnytt nummer 1, 2010. bit.ly/1GHBGNA

Rapphöns, Brahms och kling-klang

||| Lena Nettelbladt, text & foto

Tidskriften *Svensk musiktidning* gavs ut mellan 1880 och 1913 med sammanlagt 700 nummer. Musik- och teaterbiblioteket har digitaliserat alla nummer och de är nu fritt tillgängliga på Internet. Sökfunktionen kommer succesivt att förbättras, förhoppningsvis går det snart att fritextsöka i hela materialet.

Svensk Musiktidning skrev om musikhändelser i både Sverige och utlandet. Tidningen innehöll recensioner, biografier över musikpersonligheter och artiklar om musikhistoria och estetik. Fem olika redaktörer avlöste varandra under de 34 år som tidskriften kom ut. Den första var Alfred Lundgren, musikdirektör och kapellmästare. Till de flesta numren fanns även en musikbilaga som också är digitaliserad. Årgång 1982 innehåller pianonoter till bland annat *Albumblad* av Emil Sjögren (1853–1918), *Polska* av Gustaf Stolpe (1833–1901), *Andante* ur violinkonsert av Felix Mendelssohn (1809–1847) i arrangemang för piano,

sången *Flickans klagan* av Gustaf Brink (1858–1904) och *Novembervisa* av Gustav Lundström (1831–1901).

Jag tittar i årgång 1881 och finner följande rubriker över innehållet:

- Biografier uppdelade på en avdelning med porträtt och en utan porträtt
- Historia, estetik och teknik
- Kritik och analyser
- Poem
- Korrespondenser
- Noveller, kåserier och småplock
- Musikalier

Brahms i Amsterdam

Det är lätt att fastna i dessa gamla tryck. Det finns verkligen mycket intressant och roligt att läsa! I nummer 18 finns en biografi på första sidan om den amerikanska sopranen Emma Thursby (1845–1931) som turnerade i Skandinavien 1881. I nummer 5 skriver violinisten och tonsättaren Amanda Maier-Röntgen (1853–1894) under rubriken Korrespondenser, ett brev från Amsterdam. ”Vi ha haft några festdagar

här, som kunna vara af intresse för eder att höra. Amsterdam gästades nämligen af en stor man, Johannes Brahms. Han

“ “ Det är lätt att fastna i dessa gamla tryck. Det finns verkligen mycket intressant och roligt att läsa!

hade förra året slutat tvenne Ouverturner, en tragisk och en akademisk festouvertur, den sista komponerad för Breslau. Nu begaf han sig ut på vandring för att låta världen göra bekantskap med sina verk... Han vistades flera dagar i Amsterdam och vi voro jemt tillsammans med honom; en afton hade vi honom hemma hos oss och det vore väl omöjligt att vilja börja uppräknat den mängd musik som vi gjorde dessa dagar. Brahms är som människa äfven så älskvärd och af en djup bildning; intresserar sig för allt och dessutom mycket rolig.”

Redaktör: ADOLF LINDGREN. Förläggare: HUSS & BEER. Stockholm den 15 September 1881. Årg. I.
Pris: Helt år 6 kr. Halvt år 4 kr. Kvartal 2 kr. Lösnr 25 öre. Lösnr med musikbiljetta 50 öre.

Emma Thursby.

Länge var fordom vårt aflägsna Norden isolerad från den stora musikvärlden och bekantskapen med dennas koryfcer endast möjlig för dem, som under resor i främmande land kunnat komma i åtnjutande af denna lycka. Ja själva namnen på de förnämsta konstnärstorheterna hafva hos oss länge varit obekanta, emedan vi saknat ett organ för meddelande af hvad som händer inom tonkonstens värld och våra dagliga tidningar i allmänhet äro sparsamma på sådana nyheter. Musikhistorien har också varit ett af våra musikälskare och musikvänner allt för mycket försummat ämne, huru mycket än det samma är förtjent af att tillhöra allmänbildningen.

Tack vare våra lätta kommunikationer under senare decennierna och utlänningens ökade kännedom om vårt land, hafva dock allt mera Europas konstnärer vänt sina tankar och sina steg till oss äfven, och söderns näktergalar få erfara, att de i »björlandet» möta annat än is och snö, att de möta varma hjertan, som älska konsten och veta att värdera och hedra den sanna konsten.

Vi hellsa också nu välkommen den »vesterlandets stjärna» på konstfirmamentet, hvilken från sina triumfer i Tyskland och Frankrike etc. och senast i våra naboland nu vänder sig till oss för att i dessa dagar bereda vår hufvudstad en konstnjutning af sannolikt mer än vanligt slag. Om än reklamen torde öfverdriva vid jemförelsen med Adeina Patti och Jenny

Lind — dessa den lyriska konstens storheter af första rang —, äro dock pressens omdömen från alla land eniga deri, att Miss Thursby är en konstnärinna af mycket hög rang, och att det rykte, som före-

ning af någon öfverväldigande grandios styrka, men genom sitt väljud och sin tekniska fulländning gör den likväl ett mäktigt intryck, säger man. Med sin ungdomligt friska och jemma sopranstämma, sin förtäffliga koloratur, som i synnerhet ger sig tillkänna i staccato och drillen, med sin rena intonation, sitt färdlösa föredrag och en intagande apparition har Miss Thursby öfverallt oemotståndligen eröfrat publiken, och skall helt säkert i vår hufvudstad också komma att lägga nya lagrar till de redan förvarfvade.

Miss Emma Thursby är född i Brooklyn vid New-York, af rika föräldrar, och åtnjöt i fädernehemmet en mot dessas förmögenhet svarande uppfostran. Hennes far var egare till ett af de största skeppsbyggerierna i Brooklyn, men sjukdom och motgångar bragte den verksamme mannen på fall, och sedan han förfärfves vid europeiska basarter sökt återvinna sin hellsa, skördades han af döden och efterlemnade en stor familj, för hvilken intet mer återstod af den stora rikedom.

Miss Emma, den äldsta af barnen, hade emellertid ganska tidigt visat stora musikaliska anlag, hvilka också på bästa sätt värdades af hennes lärare, Julius Edvard Meyer, på Mendelssohns tid elev vid konservatoriet i Leipzig, och sedan vidare af Mr Erabi och Mme Ruderstorf. För sin fullkomning och sin storhet har hon att tacka en man, som händelsen förte i hennes väg och spekulationen gjorde till skaparen af hennes ekonomiska och konstnärliga lycka — Maurice Strakosch. Denne utmärkte sånglärare och bekanta impresario, hvilken

EMMA THURSBY.

går henne är väl förtjent. Allmänt erkännes att hennes sällsynt sympatiska röst är utbildad på ett sätt, som knapt lembar något öfrigt att önska; denna röst är ej i besitt-

ning af någon öfverväldigande grandios styrka, men genom sitt väljud och sin tekniska fulländning gör den likväl ett mäktigt intryck, säger man. Med sin ungdomligt friska och jemma sopranstämma, sin förtäffliga koloratur, som i synnerhet ger sig tillkänna i staccato och drillen, med sin rena intonation, sitt färdlösa föredrag och en intagande apparition har Miss Thursby öfverallt oemotståndligen eröfrat publiken, och skall helt säkert i vår hufvudstad också komma att lägga nya lagrar till de redan förvarfvade.

Förstasidan av Svensk musiktidning 15/9 1881 med en artikel om sopranen Emma Thursby och hennes turné i Skandinavien.

Värdelöst kling-klangstycke av Liszt

En recension från en konsert i Vänersborg med sångerskorna fröken Signe Hebbe (1837–1925) och fru Ida Basilier-Magelsen (1846–1928) den 20 februari 1881 avslutas med orden "Artisterna biträdades af pianisten fröken Elise Dahl, som med ganska stor färdighet spelade ett värdelöst kling-klang stycke af Liszt ... Men till fröken D:s ursäkt må anföras att hon nödgades spela på ett piano, som mera liknade ett hackbräde – illa vårdas den "heliga elden" i vår goda stad, då vederbörande, till plåga och pina för både exekutören och publiken bjuder på ett dylikt instrument."

De förädiska rapphönsen

I nummer 8 år 1882 finns en lustig historia med rubriken *De förädiska rapp-hönsen*. Berättelsen är om organisten Christian Wilhelm Podbielski (1740–1792) från Königsberg. Han var på middag och åt rapphöns som han tyckte var mycket goda. Han fick med sig två stekta rapphöns till sin fru, stoppade dem i fickorna och hastade iväg till en konsert hos krigsrådet Lestocq där han skulle spela på flygeln. "Men knapt hade man hunnit till första solot, då ett par så fina vindhundar ... följde det lockande stekoset och girigt började vädra på musikerns djupt till golvet nedhängande rockfickor efter den förborgade skatten. Virtuosen

lät i förstone icke störa sig i sitt gravetiska lugn och utdelade blott emellan de lättare passagera i sin konsert en och annan smäll åt hundarna, än till höger, än till venster i långsamt tempo, men så småningom parvis och med ökad fart. Då ändock djuren blefvo allt besvärligare och mer efterhängsna och smällarna blefvo allt tätare och kraftigare, så att pauserna emellan passagera icke mera ville räcka till för afvärjandet af deras näsviset, ryckte Podbielski heroiskt, vid slutet af ett solo, båda rapphönsen upp ur fickorna, slungade dem åt hundarna med utropet "så åt då" och spelade sedan helt allvarligt sitt stycke till slut."

Fyrväppling

År 1897, i nummer 11–12, presenteras "en fyrväppling af svenska tonsättarinnor". Det är Elfrida Andrée (1841–1929), Valborg Aulin (1860–1928), Lago (Laura Netzel (1839–1928) och Helene [egentligen Helena] Munktell (1852–1919) som presenteras med bild och biografi. Om Helena Munktell står det: "... fröken Munktell, den första kvinnliga tonsättarinna, hvilken som sådan debuterat på operascenen. Och detta med en framgång, som konstaterades såväl af publikens bifall som af kritikernas dom, då hennes enaktsopera "I Firenze" å Kongl. Operan hade sin premiére i maj 1889 och sedan ett par gånger upptagits på repertoaren. Operan öfversattes sedan till franskan av Arm. Silvestre och vann, med gjorda tillökningar, mycket bifall vid en "audition-2 i Paris af journalister i flere tidningar äfvensom af musiker, deribland den bekante Vincent d'Indy, som äfven givit henne en ampel eloge för hennes sånger".

Läs mer om Svensk musiktidning i en artikel av Veslemöy Heintz:
bit.ly/1wLWLNm

Länk till Svensk musiktidning
bit.ly/1tzoR8N

A new generation of readers

- Pre-College at the Music and Theatre Library

||| Docent Dr Ruth Tatlow, Researcher, Musicology tutor, Musikskolan Lilla Akademien

Learning how to use the resources at the Music and Theatre Library is an essential component of the one-year curriculum for Musikskolan Lilla Akademien's Pre-College class of twenty students (aged 19–25), whether they are primarily classical or jazz musicians.

In April each year the class is selected through an audition procedure. The students arrive in Stockholm in late August to begin their one-year course comprising a broad syllabus including instrumental/singing lessons, orchestral/choir/scenic projects, music theory, aural, musicology, performance practice and much more. At the start of the year many new Pre-College students are already sure of the musical pathways they wish to pursue, and for them the one-year course is a valuable transition towards that goal. But there are also those who develop an unexpected, and for them surprising, passion, frequently resulting from our musicology hours and the individual research project based around the music library. My role as their musicology tutor is to use three

precious hours each week to unlock the secrets of what lies behind the music they wish to devote their lives to performing.

“ “ My role as their musicology tutor is to use three precious hours each week to unlock the secrets of what lies behind the music they wish to devote their lives to performing.

My first task is to establish principles of critical thinking, to quash the widely-held but naïve assumptions that anything printed is trustworthy and true, whether in a book or in a musical score. With recent memories of graded school tests, the students welcome the invitation to challenge any and every idea about music. They have permission to ask ‘why, how, what, and when’ as frequently as they wish, which leads to a lively and frequently amusing class

atmosphere. The music library is where these questions begin to be answered. Thanks to a tailor-made introduction to the library, the students meet a knowledgeable librarian and are given technical keys to answer any question they may wish to ask. In recent years we have met in the September sunshine of the reading room and taken downstairs by Lena Nettelbladt to the conference room, where, with the help of a power-point presentation, we are introduced to the cataloguing systems, to musical resources hidden in the stacks, and learn about research tools shelved on open access upstairs.

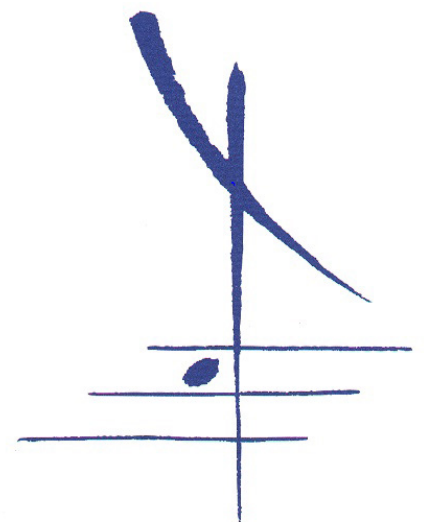

Foto på tidigare elev från Lilla akademien. Foto Rickard Westman.

The next task is to get this newly-acquired theoretical knowledge applied as soon as possible, and this happens through an individual research project on any subject the student finds intriguing. A perennial challenge is for each student to find a subject area and series of questions that reflect their unique set of interests. The process of discovering what has been written, selecting what is

“ “ The resulting piece of writing is often nothing spectacular, but the journey can be life-changing.

valuable, differentiating between biased secondary sources, and realising how prejudiced and blind we can be about a primary source, puts the student in a good position to tackle his/her question alone. The resulting piece of writing is often nothing spectacular, but the journey can be life-changing.

Minds open, prejudices melt, worlds appear, and the Pre-College student graduates better equipped intellectually and personally for whatever lies ahead. Developing greater self-knowledge is an important part goal of the Pre-College year, and researching such a personalised musicianship-based project has proved to be an ideal channel for self-examination, particularly when the students are wondering about their strengths and weaknesses as musicians, and where best they should study next.

Many of our graduates follow well-trodden pathways to the music profession through Swedish, Nordic and European conservatoires, sometimes via a folkhögskola. Others take the university route, sometimes part-time in Sweden or full-time in England, and some venture to the States, with one currently a scholarship student of composition at UCLA. That the students remember the hours at the music library with joy is as much a testimony to the generosity and patience of the librarians as to the valuable materials the library

holds. During the Pre-College year our students become confident readers and users of the library resources, able to introduce others to the reading room, and not infrequently choosing its friendly space as a meeting place – a true indication that the Music and Theatre Library has become home to a new generation.

Ruth Tatlow är knuten till Statens musikverk 2013–2015 genom det av Vetenskapsrådet finansierade forskningsprojektet Bachs proportionella parallellism. musikverket.se/forskning/ruth-tatlow/

Musiknoter i punktskrift

||| Anna Håkansson Scott, tidigare bibliotekarie MTM, fr.o.m. maj 2014 Kungliga biblioteket

MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, gör en satsning på musiknoter i punktskrift.

Barn och ungdomar med synned-sättning som spelar ett instrument i den kommunala musik- och kulturskolan kan från och med januari 2014 beställa musiknoter i punktskrift från MTM. Det handlar om noter som de behöver till sin kurs och kan vara både enstaka stycken eller ett helt notalbum.

Tidigare har möjligheterna varit små för elever vid landets kommunala musik- och kulturskolor att få noter överförda.

Nu har Kulturdepartementet gett i uppdrag till MTM att erbjuda eleverna noter i punktskrift under hela 2014. Därefter kommer Kulturdepartementet att utvärdera försöket och diskutera eventuell fortsättning.

För alla andra musikintresserade som vill få tag på punktskriftsnoter har MTM ett visst utbud som man hittar i katalogen legimus.se. Här finns framför allt visböcker, psalmböcker, instrumentalskolor för olika instrument samt musik för piano och orgel. Som punktskriftsläsare i Sverige har man även rätt att låna punktskriftsnoter från Nota i Danmark som har betydligt mer noter än MTM.

För att beställa noter eller för mer information vänder man sig till MTM:s punktskrifts- och prenumerationsservice via e-post, punktskrift@mtm.se, eller telefon 08-580 02 720.

MTM, vad är det?

MTM som tidigare hette TPB, Talboks- och punktskriftsbiblioteket, är en statlig myndighet som lyder under Kulturdepartementet. Deras uppdrag är att se till att personer med läsnedsättning får tillgång till litteratur och dagstidningar på de medier som passar dem. MTM producerar och distribuerar talböcker och punktskriftsböcker och är de svenska bibliotekens lånecentral där det digitala biblioteket legimus.se är navet i verksamheten. En tidigare artikel om dåvarande TPB och musiken fanns införd i Musikbiblioteksnytt 2012:2

Länkar

www.mtm.se

www.legimus.se

MTMs webbkatalog

www.nota.nu

Nota. Nationalbibliotek for mennesker med laesevanskligheter

Musikforskning idag 2014

||| Kia Hedell, Uppsala universitetsbibliotek, Carolina

Iförsommartid, den 11–13 juni, hölls den årliga konferensen Musikforskning i dag, denna gång i Växjö. Konferensen, som har Svenska samfundet för musikforskning som huvudarrangör, är främst en mötesplats för musikforskare i Sverige men musikbibliotekariers närvaro är också uppskattad.

Från bibliotekshåll deltog i år Mattias Lundberg, forskare och raritetsbibliotekarie vid Musik- och teaterbiblioteket, Jan-Olof Rudén, f.d. bibliotekarie vid STIM/Svensk Musik, samt undertecknad, bibliotekarie vid Uppsala universitetsbibliotek.

Mattias Lundberg höll ett föredrag om den svenske tonsättaren Jacob Bernhard Struve (1767–1826) och den gåtfulla *Missa pro defunctis* som komponerades i slutet av hans liv. Autografen till verket finns på Musik- och teaterbiblioteket. Jan-Olof Rudén talade om musiken i Per Brahes grevskap Visingsborg under 1660-talet, och jag själv presenterade personarkiv med musikanknytning i Uppsala universitetsbibliotek. Flera an-

dra föredrag anknöt till forskning som bedrivits i olika bibliotek.

Förutom att det är givande att möta en flitig kategori låntagare vid våra bibliotek är det dessutom intressant att se hur musikkultur och noter i bibliotekens samlingar kommer till användning i aktuell musikforskning. Konferensen är ett mycket bra tillfälle att skaffa sig en överblick över pågående och nyligen avslutade forskningsprojekt med musikanknytning vid universitet, högskolor och andra institutioner runt om i Sverige. Sammanfattningar av de föredrag som hållits på denna konferens genom åren finns publicerade på samfundets hemsida: bit.ly/1EkbUWX

Hajar, älgar och guldfiskar vid Glafs fjorden

||| Inga Jullander och Lena Nettelbladt

Bildtext Kerstin Carpvik, Ann Malm, Lars Landin, Elisabeth Hansson, Karin Engström, Åse Lugné, Christer Axell, Anna-Karin Skansen, Jakob Harnesk, Yvonne Suopanki-Lakso och Inger Jullander i konsertsalen Ingesund. Foto Lena Nettelbladt.

Musikhögskolan Ingesund ligger vackert utanför Arvika på Östra Sund, en halvö i Glafs fjorden. Skolan grundades av Valdemar Dahlgren 1923 som Folkliga musikskolan som senare blev Ingesunds folkhögskola.

Landstinget i Värmland drev skolan från 1965 och år 1978 blev den upphöjd till högskola. Sedan år 2002 är skolan en del av Karlstads universitet. Musikhögskolan hör sedan 2006 till Institutionen för konstnärliga studier. Karin Engström och Anna-Karin Skansen som arbetar på biblioteket på musikhögskolan i Ingesund, bjöd in till en träff för musikhögskolebibliotekarier

17–18 juni. Vi var 11 bibliotekarier från 7 olika bibliotek som samlades på borggården. Karin berättade att de har haft arga älgar som ätit frukt på gården och skrämt konsertbesökare. I en damm finns fem stora guldfiskar.

Många gynnsamma saker har skett samtidigt

Göran Lindskog, studierektor för Institutionen för konstnärliga studier, visade de nyrenoveradelokalerna. Aulahuset har fått en påbyggnad med plats för publiken att samlas vid konserter. En ny ljudstudio har byggts. Det var en prefekt som för tre år sedan drev på byggprocessen och kommunen stödde.

Arvika kommun är hyresvärdar. Göran sammanfattar med ”att det är många gynnsamma saker som har skett samtidigt”. Man har tänkt mycket på akustiken i rummen. Eftersom professorn i violin, Magnus Ericsson, anser att trä är bäst för att få en bra akustik, är ett rum inrett med ohyvlad, laserad gran i väggar och tak. Övningsrummen har icke parallella väggar, eller veckade väggar för att göra akustiken så bra som möjligt. Sammanlagt har skolan 40 stycken övningsrum för cirka 220 studenter. Fem nya Steinway-flyglar har införskaffats med hjälp av donationer. Pianolärarna åkte till Hamburg för att välja. De prövade cirka 20-30 flyglar och kampen stod mellan Yamaha och Steinway.

Thorbjörn Andersson, ljudtekniker och lärare i studioteknik och ljudlära. Foto Lena Nettelbladt.

Bibliotekarier har en bra akademisk grund att stå på!

Jakob Harnesk, som är biblioteksdirektör för Karlstads universitetsbibliotek sedan 15 april, gav oss några reflektioner över det digitala biblioteket. Han började som biblioteksvakt i Örebro och har sedan varit på bland annat Kungliga biblioteket, Karolinska Institutets bibliotek, Btj och Ebsco.

– Bibliotek handlar om att underlätta för användaren, säger Jakob.

Han ger oss en tillbakablick:

- **1980-tal.** Libris-terminaler och Meny-sök, Dialog-uppkoppling, mikrofilmer, CD-ROM och persondatorer.

- **1990-tal.** Internet, e-post, Gopher, World Wide Web, Mosaic, Netscape, sökmotorer som Altavista, Yahoo och Google, webgränssnitt som är lätta att använda, e-tidskrifter, fulltextdatabaser, Big-deals.
- Sökmotorerna förändrade maktbalansen mellan bibliotekarie och användare, säger Jakob. Big-deals gjorde att små högskolor fick samma tillgång till information som större.

- **2000-tal.** Universiteten släpper papperstidskriften, open access med publicering av allt för alla på nätet, länkservrar för att koppla ihop referenser med e-tidskrifter, e-böcker, federated search = samsökning mellan 100-tals databaser.
- Det är en utmaning för oss bibliotekarier att bygga lättfattliga system som fungerar.

- **2010-tal.** Mer open access, fler e-böcker, fler mobila enheter, discovery-verktyg som kan söka i gigantiska index inklusive bibliotekskataloger, mer behov av att integrera många olika tjänster.

– Discoverytjänsterna är konkurrenter till Google och Google scholar. Men hur viktigt är det att hitta mer? Det kan vara bättre att hitta ”good enough”!

– Stefan Fölster rapporterade i juni 2014 att under de närmaste 20 åren kommer 53 % av våra jobb inte behövas, de kommer att vara automatiserade. Bibliotekarierna kommer behöva växla kompetens när 4400 bibliotekariejobb riskerar att försvinna. Det är en utmaning för oss i ett komplext medielandskap men bibliotekarier har en bra akademisk grund att stå på!

Endast e-media i musikproduktionkursen

Håke (Hans-Åke) Karlsson, studierektor och lärare, berättade om undervisningen i musikproduktion med e-böcker och andra digitala resurser. Håke är trumpetare och ljudingenjör. På Ingesund finns en 1-årig kurs i musikproduktion. Nästan all kurslitteratur som används finns som e-böcker genom Dawsonera och ScienceDirect. Musikproduktion som ämne är tvärvetenskapligt, många ämnen berörs: akustik, biologi, fysik och musikalisk gestaltning. Många gånger är det bara en liten del ur boken som är intressant. Det är också enkelt att hänvisa till kompletterande läsning. Dawsonera erbjuder möjlighet till läsning online med Acrobat

Reader samt tidsbegränsade PDF:er en vecka. ScienceDirect erbjuder öppen PDF utan begränsning men måste laddas ner kapitel för kapitel. Många böcker har ”companion websites” för ljudmaterial, video och länkar. Håke köper också böcker från Peachpit förlag www.peachpit.com som har specialiserat sig på böcker om teknologi och design.

Studenterna använder även:

- *Spotify* – juridisk sankmark men effektiv referens, och har möjlighet till spellistor.
- Classical Tracks som finns i tidskriften *Mix Magazine* och som visar hur låtar har spelats in. www.mixonline.com/classic-tracks/
- *Youtube*, allmänna instruktionsfilmer, musikvideos som pedagogisk resurs
- *Arts and Science of Sound*, Alan Parson project om ljudteknik
- www.artandscienceofsound.com
- *MacProvideo* – utbildningsvideor i många ämnen, till exempel orkesterring www.macprovideo.com

Hajar som hajar

Thorbjörn Andersson, ljudtekniker och lärare i studioteknik och ljudlära, höll en workshop med oss i skolans nya, fina ljudstudio. Det var en riktig höjdpunkt när vi fick ljudlägga en bit ur den tecknade filmen *Hajar som hajar*. Vi hittade oanade rösttanger och förstod vart vi kan sikta när vi behöver växla kompetens!

På kvällen åt vi middag på restaurang Babord och promenerade tillbaka till våra studentrum på skolan genom ett sommarfagert Arvika.

16 bibliotek med samma lånekort

Katarina Kristoffersson, bibliotekschef, berättade entusiastiskt efter frukost, om verksamheten i Bibliotek Värmland, som blev årets bibliotek 2012. 16 kommuners bibliotek har under ett antal år gått ihop, med gemensamt lånekort, transporter, gemensamma kampanjer för e-medier och mycket mera. Slogan var *Kom till ett bibliotek och du får tillgång till alla!* Från 2013 registreras alla böcker i Libris. Biblioteken köper fortfarande in böcker från Btj men prenumererar inte längre på bibliografisk service. Med en gemensam medieupphandling fick de ner priset

betydligt. De har också jobbat mycket med gallring. bit.ly/11dCa8C

Hur står det till?

Efter kaffe stod det erfarenhetsutbyte på programmet. Vi satt tillsammans i biblioteket på skolan och berättade om hur det är just nu på våra bibliotek.

Ingesund Imh*

Karin Engström och Anna Karin Skansen berättade om sitt nyrenoverade bibliotek där gammalt och nytt samsas till en brokig blandning precis som i ett hem. Här finns mer plats för grupparbeten och fler tysta läsplatser än tidigare. En soffa i biblioteket var ett önskemål från studenterna. Ljussättningen har blivit bättre och alla datorer har fått hörlurar. I lyssnarummet finns också en vinylsamling och en vinylspelare. Karin arbetar heltid och Anna-Karin arbetar 80 %.

Malmö LMu*

Åse Lugné efterträdde Britt Roslund och har arbetat på musikhögskolans bibliotek i Malmö i två år nu. Åse är fakultetsbibliotekarie på 25 % vilket betyder att hon samordnar biblioteksresurserna för konst och teater. Hon är chef för musikhögskolans bibliotek på 75 % där hon tillsammans med Elisabeth Hansson och Christer Axell satsar på att göra biblioteket mer användarvänligt. Öppettiderna är 32,5 timmar per vecka. Personalen arbetar med att lägga in äldre material från före 1994 i Libris. Det finns planer på att musikhögskolan och biblioteket ska flytta till konserthusets lokaler 2017.

Göteborg Gumu*

–År 2011 gick musikhögskolans bibliotek, Biblioteket för musik och dramatik, ihop

Kerstin Carpvik dubbar rösten till en fisk i filmen Hajar som hajar.

Nöjda bibliotekarier njuter av solen efter middagen.

med Göteborgs universitetsbibliotek, berättar Inger Jullander. Det kommer att bli en del personalförändringar eftersom två personer går i pension. Biblioteket ingår i ett gemensamt team med konstabiblioteket. Både Birgitta Eriksson och Inger arbetar även på konstabiblioteket. De jobbar också med en stor bokdonation från dirigenten Herbert Blomstedt. Pia Shekhter är ansvarig för biblioteket.

Stockholm Kmh*

Ann Malm berättar att hela musikhögskolan i Stockholm är en enda stor byggarbetsplats. Om två år ska skolan vara klar och biblioteket ska flytta in i det före detta Stallet där Swartlings ridskolas hästar bodde. Skolan har dålig ekonomi och pensionsavgångar ersätts inte. Biblioteket har en självbetjäningssystem automat för utlån.

– Vi har valt att ha öppet viss tid utan bemanning för studenter och personal med passerkort. Vi har öppet kl 8–18 och det är bemannat 12–16, säger Ann. Studenter hjälper till med att plasta in böcker och sätta tillbaka material i hyllorna. Det finns tre tjänster på biblioteket och vi har just uppgraderat bibliotekssystemet Mikromarc till trean.

Örebro Omu*

Lars Landin arbetar ensam på musikhögskolans bibliotek i Örebro.

– Jag har 80 % på musikhögskolans bibliotek och 20 % på universitetsbiblioteket. Det är öppet från 10–16 varje vardag. I biblioteket finns noter, cd, DVD och en liten referensavdelning med böcker. Musikkulturen finns i universitetsbiblioteket. När musikhögskolans bibliotek planerades gjordes en felkalkyl

vilket fick till följd att litteraturen inte fick plats! Materialet är rfid-kodat och studenterna kan låna i självutlåningsautomat. Jag arbetar med att lägga in noter i Libris och tycker det är kul att lägga på Deweykod även om jag inte förstår meningen med det.

Lars, som också sitter i Svenska musikbiblioteksförningens styrelse, är orolig för bibliotekets framtid eftersom det utreds!

Piteå Lam*

Yvonne Suopanki-Lakso berättar att det har varit en turbulent tid på Biblioteket för musik & medier i Piteå där hon tidigare var ansvarig för verksamheten. Biblioteket har öppet måndag till torsdag 8–17, fredag 8–16.

– I november gick Matts Wikström i pension och han fick ingen ersättare. Hans rum har blivit grupprum. Från fyra personer har det blivit 1 ½ tjänst och vi ska ha bibehållen service och öppettider. Helen Viklund och Johan Söderberg måste också arbeta på biblioteket i Luleå dit det är 6 mil. Så vi är i gungning! Vi har dragit i nödbromsen och facket är inkopplat och en utredning är på gång. Vi har fått ett bombastiskt stöd av användarna.

Ett stort TACK till Karin och Anna-Karin för två innehållsrika och fantastiskt fint arrangerade dagar!

Eftersom Musik- och teaterbiblioteket har mycket kontakt med musikhögskolornas bibliotek så fick Kerstin Carpvik och jag vara med på denna träff och det är vi mycket glada för.

*Sigel i Libris biblioteksdataas.

Tillfällighetsmusik i Östersjöområdet 1500-1700-tal

Gelegenheitsmusik des Ostseeraums vom 16. bis 18. Jahrhundert

Universitet i Greifswald har skapat en databas med tillfällighetsmusik. I den kan du söka på musik som kanske bara framförts en enda gång såsom begravningsmusik, kröningsmusik och födelsedagsmusik. Noterna är inte

inskannade men där finns utförlig information om besättning och tonart och utskrivet incipit, det vill säga notbilden av de första takterna. Du får information om vilket bibliotek som äger noterna. Det finns många sökingångar, till exempel för kom-

positör, textförfattare, besättning och ort. Du kan också bläddra i register över personer, tilar och orter.

bit.ly/1svnwQ4

Game of Tones

Nästa årsmöte och kursdagar har tema medeltid och musik och det kommer att bli mycket spännande. Tiden är torsdag 19 mars till fredag 20 mars. Troligen kommer vi hålla till i Stockholms stadsarkiv, Kungsklippan 6 nära Kungsholmens kyrka.

Solveig Larsson och Maria Fagerlind kommer att berätta om "Hur kyrkliga noter hamnade som omslag på 1500-talets bokföring". Karin Strinnholm Lagergren ska tala om gregoriansk sång. Vi hoppas också få en genomgång av pergamentdatabasen på Riksarkivet. LajvVerkstaden

i Västerås arbetar med lajv som kulturform och pedagogiskt verktyg och vi önskar att någon därifrån kommer och berättar om deras verksamhet. På torsdagkvällen kan vi äta medeltidsmat och på fredagen kan vi besöka Medeltidsmuseet. Boka redan nu i era kalendrar!

Nordisk/baltisk konferens

22-23 oktober 2015

Under musikbibliotekskonferensen IAML i Antwerpen träffades deltagare från de nordiska och baltiska länderna för en gemensam lunch. Då beslöt vi att det kommer hållas en konferens i Norge hösten 2015. Frida Rösand är ordförande i Norsk musikkbibliotekforening och hon berättar följande om planerna:

Sted: Rockheim i Trondheim. Rockheim er et museum for pop og

rock som ble offisielt åpnet i 2010. Les mer på hjemmesiden deres: www.rockheim.no

Tidspunkt: Selve konferansen vil være torsdag 22. og fredag 23. oktober 2015. Oppstart onsdag kveld 21. oktober med konsert i Trondheim. Siren Steen, Bergen Offentlige Bibliotek leder programkomiteen. Ellers i komiteen sitter Claus Teglgaard Madsen, Odense Centralbibliotek, og Ingrid Boström, Borås

Stadsbibliotek. Fra Norge er Olav Nilsen, Stavanger bibliotek og Bjørnar Bruket, Rockheim med. I tillegg kommer et navn eller to som ikke er klare ennå. Norsk musikkbibliotekforening er arrangør av konferansen, og det vil komme påmeldingsskjema på hjemmesiden til foreningen. Deltakeravgift er ikke bestemt ennå, men det vil snart komme invitasjon med all nødvendig informasjon.